

מתוך 'תמונות קטנות'

חום ואבק. אומרים שהקימו עבור התושבים שנשארו בפטרבורג כמה גינות ומרכזי בידור בהם אפשר "לנשום" קצת אוויר צח. לא יודע אם יש שם מה לנשום, הרי לא ביקרתי עוד באף אחד מהם. טוב יותר, מחניק יותר, עצוב יותר בסנט-פטרבורג. אתה הולך לך לבדך, עורך תצפיות – זה עדיף על האוויר הצח של גינות השעשועים העירוניות. נוסף על-כך, גינות רבות נפתחו בעיר במקומות בלתי צפויים לחלוטין. כמעט בכל רחוב אתם עלולים להיתקל, בין ערימות של סיד ולבנים, בשער לאיזו חצר ובכתובת "כניסה אל גינת המסבאה". אמרו לי, מדוע בפטרבורג עצוב הרבה יותר בימי ראשון מאשר בימי חול? בגלל הוודקה? בגלל השתיינות? משום שמוז'יקים שיכורים שרועים מעולפים על שדרות "נבסקי" באמצעו הבהיר של... הערב, כפי שראיתי במו עיניי? לא נראה לי. בליינים ממעמד הפועלים אינם מטרידים אותי כלל, ועכשיו, כיוון שנשארת בעיר, אני כבר רגיל אליהם, למרות שפעם ממש לא סבלתי אותם, עד כדי תיעוב מוחלט. הם מסתובבים בימי חג, שיכורים, לפעמים בחבורות המוניות, נתקלים באנשים, דורכים על הרגליים; מנבלים את הפה בקול רם, מבלי להתחשב בהמוני הנשים והילדים שעל פניהם הם חולפים – וזאת לא בשל עזות מצח, אלא כך סתם, משום שאדם שיכור כלל לא יכול להתבטא בצורה אחרת; רק בניבולי פה. מדובר בשפה, שפה שלמה, וזאת נוכחתי לדעת לא מכבר. מדובר בשפה הנוחה, המקורית ביותר, והמתאימה ביותר למצב של שכרות או אפילו של התבסמות קלה; כך שהאפשרות ששפה כזו לא תופיע אינה אפשרית כלל, ואילו אכן לא התקיימה, או אז il faudrait l'inventer [צרפתית: "היה צריך להמציא אותה"]. אני לא צוחק. חשבו בעצמכם. ידוע כי במצב של שכרות, ראשית, הלשון מתחילה לזוע בכבדות בתוך הפה; שטף המחשבות של האדם השיכור קמעה או המבוסס קלות (ולא השיכור כלוט), לעומת זאת, מכפיל את עצמו כמעט פי עשרה. ומכאן כי באופן טבעי עולה הצורך בשפה ההולמת את שני המצבים המנוגדים הללו. שפה זו נמצאה

כבר לפני שנים רבות והוטמעה ברוסיה כולה. מדובר בסך-הכל בשמו של איבר בלתי הולם, כך שהשפה הזו כולה מסתכמת במילה אחת בלבד; מילה הנוחה מאוד להגיה [הכוונה היא למילה הרוסית "חוי" – זין].

ביום ראשון אחד, בשעות הערב המאוחרות, נאלצתי לצעוד כחמישה-עשר צעדים לצד חבורה של שישה בעלי-מלאכה שיכורים, ולפתע נוכחתי לדעת שאת כל המחשבות, התחושות ואפילו את ההרהורים המעמיקים ביותר, ניתן לבטא באמצעות שמו של שם-עצם אחד ויחיד, בלתי מורכב באופן קיצוני. הנה, בחור אחד מבטא את שמו של שם העצם הזה במטרה להביע שאט נפש ביחס לאיזה עניין בו הם דנו קודם לכן. בחור אחר עונה לו באותה המילה בדיוק, אולם בטון ובמובן אחרים לגמרי – במשמעות של פקפוק מוחלט בבזו אותו הביע בעניין זה הבחור הראשון. השלישי זועם לפתע על הראשון, מתערב בשיחה בצורה פתאומית ולהוטה מאוד, וצועק לעברו את אותה המילה, אולם במשמעות של קללה או גערה. בשלב הזה מתערב שוב הבחור השני, מלא כעס על זה השלישי, שעלב בראשון, ומהסה אותו כאומר "מה אתה מתלהם חביבי? הרי דיברנו רגוע ואתה נופל עלינו עם הקללות שלך!" ואת כל המחשבה הזו הוא מבטא באמצעות אותה מילת קסם, באמצעות אותו שם עצם פשוט לעילא, ובסיועם של הינף יד וטפיחה על כתף חברו. אולם לפתע הבחור הרביעי, הצעיר שבחבורה, אשר שתק עד כה ואשר כנראה מצא פתאום פתרון לתסבוכת בה דנו מלכתחילה ושבעקבותיה התגלעה ביניהם המחלוקת, מרים את ידיו מעלה בהתלהבות וצועק... מה לדעתכם צעק? יוריקה? מצאתי, מצאתי? לא! לא "יוריקה" ולא "מצאתי"; הוא חוזר רק על אותו שם עצם בלתי הולם; מילה אחת, מילה אחת בלבד, אולם בשמחה רבה המלווה בצווחה של שחרון-חשים עוצמתי יתר על המידה כפי הנראה, שכן הדבר כלל אינו מוצא חן בעיני הבחור השישי, העגמומי והמבוגר ביניהם, אשר מהסה מיד את התלהבותו הפוחזת של הצעיר, בעודו פונה אליו בקולו העבה, הנוגה, והפדגוגי, תוך חזרה על אותו שם עצם שאין להגותו בחברת גבירות נכבדות, כאשר הוא למעשה מבטא באופן הברור והמדויק ביותר: "מה אתה צועק פה!?"

ובכן, מבלי שאמרו אף מילה אחרת, הם חזרו על הביטוי האהוב עליהם שש פעמים ברציפות, אחד אחרי השני, והבינו זה את זה בצורה מושלמת. זו עובדה, הרי הייתי עד לכך.

“סלחו לי! – צעקתי לעברם לפתע וללא כל התראה (הרי הייתי בדיוק ביניהם). – צעדתם בקושי עשרה צעדים ואילו על המילה... (וביטאתי את המילה) חזרתם שש פעמים! הרי זו חרפה! אתם לא מתביישים?”
כולם נעצו בי לפתע את עיניהם, בדרך בה בוהים בדבר מה מעורר תדהמה, ולרגע השתתקו; חשבתי שיקללו אותי אך הם לא קיללו, ורק הבחור הצעיר, לאחר שצעד כבר כעשרה צעדים, הסתובב אלי פתאום וצעק: “אם אצלנו ספרת שש, אז מה אתה בעצמך חוזר עליה בפעם השביעית?”
פרץ צחוק אדיר הדהד באוויר והחבורה המשיכה הלאה מבלי להקדיש לי כל מחשבה נוספת.

(מרוסית: טינו מושקוביץ)